

FEPETRA RAISIN'NY FITONDRANA

Efa misy vahoaka voa mafy hatrany vao misy fananamboarana atao

Fitondrana tsy mahay miasa mihitsy ity fitondrana misy ankehitriny ity. Miseho mandrakariva izany indrindra rehefa nandray fepetra tao anatin'izao hamehana ara-pahasalamana izao. Efa niseho io toe-javatra io aloha, tamin'ny hetsika nataon'ny Miaramanonga, toy ilay nankeny Imerinkasinina nanao fitsangatsanganana. Niaraha-nahita ny fihetsiky ny mpitandro filaminana tamin'ny fisakanana ireo fiarabe natao hitondra ireo mpitsangatsanganana. Teo ihany koa izay tena nanorisory ny hafa ny fanapahan-dalana, sy ny niteraka fitohanana lehibe nanodidina teny Tanjombato tamin'ny fotoana iny. Niseho indray taorian'izany ny zava-nitranga tamin'ny fotoana saika hanaovan'ireo depiote Tim tatitra teny Ambohitato. Hasorenana tsy nisy toy izany ny an'ny olom-pirenena maro tamin'ny fanapahana lalana tampotampoka tsy nisy fampiomana mialoha ny fotoana, izay very fotoana no very fihariana sy vola noho ny tsy maintsy fihodinana ny fiara taxibe nandehana. Nahoana izany no tsy vita mialoha ny filazana kanefa efa andro maro no nilazan'ireo nikasa hanao taitra fa ho eny izy ireo no hanao izany? Ny farany teo indray, vao andro maromaro lasa izay, raha hiditra amin'ny fihobhana indray, ka notapahina ny lalana hiditra eo afovoan-tanàna amin'ny araben'ny fahaleovantena sy ny Analakely iny. Fitohanana tsy nisy toy izany no nitranga, satria tsy nampiomana mialoha ny vahoaka. Nahoana izany no tsy hay mialoha ny nanao filazana tamin'ny haino aman-jery? Voa mafy ny ankamaroan'ny olona nikasa handalo teny. Fiantantoka ho azy ireo izany.

Nisy koa fanapahan-kevitra noraisin'ny fitondrana tamin'ny namaritana ireo toeram-pivarotana tsy mahazo misokatra ny andro sabotsy sy alahady. Tsy voalanja-

lanja anefa ny fampiharana nataon'ny mpitandro filaminana, hany ka nosamborina hatramin'ny mpivarotra saribao maro izay tena ilain'ny sarambaem-bahoaka teo amin'ny fiainany andavanandro. Voa mafy ny vahoaka, toy izay koa ireo mpivarotra. Efa ho herinandro aty aoriana vao mody mahatsapa ny tsy fetezan'ny fepetra noraisina ny préfet, nefa jeneraly, vao mody nilaza fa hiresaka amin'ireo mpampihatra ny fepetra. Efa tara, efa nisy fahavoazan'ny vahoaka izany. Santionany ihany ireo, fa tranga maro no ahitana izany. Dia toy izany hatrany ny fomba fitantanana ny firenena, efa misy fahavoazam-bahoaka vao mody manova sy manalefaka fepetra, fa tsy afaka handinika ny ho fiantraikan'izany mialoha. Efa tsy fotoanan'ny kitsapatsapa intsony izao.

Sôh'son

1 mey

Fantaro ny tantaran'ny andron'ny mpiasa maneran-tany

Mankalaza isan-taona ny 1 Mey isika Malagasy, izay marihina, fa tsy fetin'ny mpiasa akory fa andro iraisampirenena natokana ho an'ny mpiasa, ary mankalaza azy avokoa ny firenen-drehetra, izay no maha iraisampirenena azy. Marihina ihany koa fa hetsika sendikaly no fanao rehefa 1 Mey fa tsy hetsika politika.

izany ny teto amintsika tamin'ny Repoblika faharoa, izay nahitana ny filaharamben'ireo mitonona ho sendika, izay niankina tanteraka tamin'ny antoko politika toy ny Serema (Arema), ny Kdtm (Akfm Kdrsm), ny Tolon'ny mpikarama (Mfm), ny Sempimito (Monima), ireo sendika tsy niankina tamin'ny antoko toy ny Smm sy ny Seces dia nandefindefitra toy ny tsy misy

Ny ora fiasana dia izay voasoratra amin'ny fifanarahana na "contrat de travail", sy ny ora fanampiny ankoatran'ny ora mahazatra.

Ny ora tsy iasana indray dia ao ny fialantsasatra isan-taona, ny fotoana tsy iasana toy ny "congé de maternité", ny congé de paternité, ny repos medical, ny coalescence, ny événement familial, sns... ireo voalaza rehetra ireo dia zo tokony hositrahan'ny mpiasa amin'ny aradalana.

Tamin'ny fotoan-tsarotra toy ny tamin'ny ady lehibe roa, (1914-1918) sy (1939-1945) dia tsy afa nihodina araka ny tokony ho izy ny ankabeazan'ireo sehatrasa samihafa tany ivelany, ka nisy indray ny nantsoina hoe "allocation chômage", sy ny fanampiana ny mpiasa tamin'ny endriny samihafa, tsy ny mpiasa ihany fa nahazo ny saha azy ihany koa ireo orinasa mpampiasa, izany dia voafaritra amin'ny "code de prévoyance sociale".

Amin'izao fotoana izao dia mitovy tsy misy hafa ny tamin'ny ady lehibe roa ny zavamisy, satria maro ireo asa tsy afa-mihodina noho ny aretina koronavirusy any ivelany hatraty amintsika, mandray ny andraikiny amin'ny fitsinjovana ny mpiasa sy ny orinasa ny mpitondra isampirenena, fa ny eto

amintsika, tsy hita izay fitsinjovana ny mpiasa sy ny mpampiasa.

Tsy mahazo fanampiana ny mpitatitra, mpampianatra avy amin'ny sekoly tsy miankina, ny mpivarotra tsy maintsy mikatona tsy voajery, ary ireo orinasa tsy afa-mihodina tsy mba nomena fanalefahana ara-ketra, fa dia fanemoram-potoana fandoavana no mba natolotry ny fitondrana, ny mampalahelo aza ireo mpivarotra madinika dia lasan'ny mpitandro filaminana ny entany, kanefa dia iaraha-mahalala fa nisy ny vola fanampiana avy any ivelany natao itsinjovana ny mpiasa sy ny orinasa malagasy.

Ka raha tonga ny 1 Mey tamin'ny herinandro lasa teo dia fotoana tokony ho fieritrerana ho an'ny mpitondra hamakafaka ny tantaran'ny 1 Mey ary ny mpiasa dia tokony hijoro hatramin'ny farany hitaky ny zo tokony ho sitrahany any amin'ny mpitondra, satria izy ireo no mpan-doabary nitantana ny vatsy avy any ivelany.

Tsy hetsika politika no ilazana na dia any amin'ny mpitondra aza no atao ny fitakiana, fa mbola tafiditra ao anatin'ny hetsika sendikaly ihany, satria ny mpiasa sy ny mpampiasa no samy kenda, ka mila fanavotana miaraka.

Ny Valosoa

Ny Valosoa sy fakafaka

Asa fanaovan-gazety Mbola tery ny lalana ho amin'ny fahalalahana

Fotoana iray nialan'ny lamba iray natao nanafinafanana ny endrika marina amin'izao fitondrana izao ny resaka nifanatrehan'ny filohan'ny Repoblika, niaraka tamin'ireo minisitry vitsivitsy sy ireo mpanao gazety vitsivitsy, nosinganina ny alahady alina teo tamin'ny haino aman-jerim-panjakana. Tao anatin'izany no nahitana indray ny refy sy ny lanjan'ny fitondrana ahafahany mitantana ny firenena. Avy amin'ny fomba fiteny sy fihetsik'izy ireo tamin'ny famaliana ny fanontaniana nipetraka no nahatarafina izany tsara. Anisan'ny nahavariana sy nampiketrana ny olom-pirenena maro ny fahitana ny tsy firafetana mazava tsara, sy tsy fanajana ny rafitra an-tanantohatra eo amin'ny fahefana mpanatanteraka. Inona intsony moa no ilazana izao fitondrana izao raha izany no zava-misy? Fanjakan'i Baroa môderin'ny taonjato faha-21? Mbola mitoetra mandraka ankehitriny mantsy ny "mpisehatra fototra" tamin'ny andro fahagola nisehon'izany, dia ny fisian'ny tandapa niseho ho tompom-pahefana voalohany teo amin'ny tany sy fanjakana, ary nanjakazaka sy nan-goron-karena teo anivon'ny fiarahamonina... Ity fitondrana Rajoelina ity, dia mpizahozaho sy miseho ho fara tompom-pahaizana noho ny hafa amin'ny fitantanam-pirenena hatramin'ny vao nipe-trahany teo amin'ny seza. Maro no voafitaka tamin'izany, indrindra mazava loatra ireo ampahana vahoaka mpanindrahindra sy mpisolelaka azy, noho ny zavajavatra kely natoraka azy tamin'ny fampielezan-kevitra. Ireo ilay efa voafitaka ihany koa tamin'ny fotoana nanonganam-panjakana tamin'ny taona 2009. Moa tsy efa ho tokony ho tonga saina ve amin'izao fotoana izao? Fa firy amin'ny fampantantana nataony no tanteraka? Ny delestazy nanakianana mafy ny filoha teo aloha, ka nidedahana fa ho voavahany ao anaty fotoana fohy aza rehefa tonga eo amin'ny fitondrana izy sy ny mpiara-dia aminy, mandraka ankehitriny mbola mitohy isan'andro izao, ary manakorontana ny fiainam-bahoaka. Ary ny azy ireo ankehitriny aza tena namoa-doza, satria namoizana ain'olona mihitsy tany amin'ny toeram-pitsaboana...

Niezaka nanadio ny lambany tamin'ny alahady alina iny, sy indrindra omaly alatsinainy 03 Mey, izay andro iraisam-pirenena amin'ny fahalalahana amin'ny asa fanaovan-gazety. Niseho ny minisitry ny serasera ho tena izy no voalohany amin'ny tompo-nandraikitra mandala marina fahalalahana amin'ny asa fanaovan-gazety eto amin'ity firenena ity tao anaty fanazavany na lahateniny. Fa tena marina ve izany? Maro ny mpanao gazety eto no mahita tsara ny fanavakavahana mpanao gazety amina zavatra tanterahin'ny fitondrana, misy ny voailika tsy antsoina hanatrika izany. Mbola mitoetra, ny tsy fahazoana vaovao marina raha manadihady any anivon'ny minisitry sy andrim-panjakana samihafa any, indrindra raha mpanao gazety tsy anaty ekipa mpisolelaka fitondrana. Tery ny lalana, izany hoe tery ny fahalalahana amin'ny fanaovana ny asa. Misy ny mpanao gazety atao anjorom-bala amin'ny sehatra maro samihafa, satria tsy ekipa, sns... Ary ny tsikaritra tamin'ireo nanjo ny mpanao gazety no-gadrain'izao fitondrana izao, dia niniana nikimpiana ny maha mpanao gazety, fa ny lalana hafa ahafahana manenjika sy miampanga no ezahina karohina sy dradraina ary ampiharina. Mbola mampianahy aza ny teny nambara tamin'ny andro iny momba ny filazana ireo mpanao gazety manakiana ny fomba fitantanam-pirenena...

Mbola sarotra ny lalana eto amin'ny firenena amin'ny asa fanaovan-gazety. Ny "lamba noezahina nodiovina", tsy ho afa-doto raha mbola tsy miova tanteraka ny fomba fisainana sy ny fomba fiasan'izao fitondrana izao amin'ny fitantanana ny firenena; ary ny fiainam-bahoaka tsy hisy fihatsaràny.

Sôh'son